

גוט שבת Gut Sábész

19. évfolyam 26. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 18:54 • ד' ניסן תשע"ז • 2017. 3. 31. • פרשת ויקרא • Szombat kimenetele: 20:01

Lehet-e a hágádát magyarul olvasni?

Peszáchi kérdésekről tárgyaltak az európai rabbik

Idén az olasz főváros, Róma látta vendégül a brüsszeli székhelyű *Európai Rabbik Tanácsának* (RCE) éves konferenciáját. Mintegy 150 rabbi érkezett Európa minden részéből, hogy a legkülönfélébb témában hallgassanak előadásokat, és eszmét cseréljenek a közösségeikben felmerülő háláchikus kérdésekről. A világ különböző pontjairól olyan vendégelőadók jelentek meg, mint az izraeli szefárdi főrabbi, *Jichák Jozsef*, vagy a békéscsabai származású háláchitudós és szerző, *Gávriél Zinner* rabbi, aki most először vállalkozott rá, hogy a konferencia idejére Európába utazzon. A program részeként a helyi hitközség képviselői a római nagyzsinagógában fogadták a rabbikat. Itt a szervezet vezetősége kiténtetést adott át a fő szponzoroknak.

A háromnapos konferencián előadást tartottak a szervezet vezetőségi tagjai is, köztük *Oberlander Báruch* rabbi, a Budapesti Ortodox Rabbínatus vezetője. Ő hagyományos előadás helyett egy interaktív szekciót szervezett, melyen a rabbik kérdezték a rabbit – vagyis a résztvevők szabadon tehették fel háláchikus kérdéseiket. A választ azonban nem egyedül *Oberlander* rabbi adta meg – ugyanis, ahogy kérdésünkre elmondta – lehetősége nyílt megosztani a pulpitust mesterével, *Zinner* rabbival. Így ketten feleltek a 2.5 órán át záporozó kérdésekre. Először peszáchi témákat érintettek a rabbik, pl. lehet-e a *hágádát* legalább részben anyanyelven olvasni. Más rabbi arra volt kíváncsi, mi a legkorábbi időpont, amikor el lehet kezdeni a szédert azokon a helyeken, ahol késő éjszaka kell gyertyát gyújtani.

A konferencia egy másik szekciójában háláchikus vonatkozású technikai kérdésekről tartott előadást a jeruzsálemi *Ávrahám Mose Halperin* rabbi. Szó esett többek között a különböző konyhai eszközök kóserolásáról vagy éppen a lépcsőházakban és az utcákon található mozgásérzékelőkről, melyek a világítást vezérlik. Ezek a szenzorok sábeszkor és ünnepnapokon okoznak gondot, használatuk számos izgalmas kérdést felvet.

Jichák Jozsef rabbi előadásában többek között arról beszélt, hogy a szefárdi és az askenáz háláchikus szokásjog egymás mellett élő, egyenrangú formái a zsidóságnak, és nem helyes, ha ezeket keverik, pl. a szefárdiaknak askenáz szokás szerint paszkenol (háláchikus döntést hoz) egy rabbi.

Újra ingyen utazhatsz Izraelbe!

Augusztus 17-27. között ingyen utazhatod be velünk Izraelbe, mert idén nyáron is indít az EMIH Táglit csoportot! 18-26 év közötti zsidó fiatalok jelentkezését várjuk a posta@zsido.com címre május 1-ig. Ne hagyd ki ezt a páratlan lehetőséget, válaszd az EMIH Táglit útját ezen a nyáron!

Bét Menáchemes sakk-siker

Szabó László sakknagyemester emlékére rendeztek versenyt a Lauder iskolában. Iskolánkat két diák képviselte ezen a megmérettetésen, mindketten sakkszakkörünk állandó résztvevői. A versenyen *Oberlander Tzvi Meir 2.*, és *Glitzenstein Shalom Dovber* pedig 3. helyezést ért el. Gratulálunk!

1% a rászorulóért

Közeledik az adóbevallás ideje. Ne hagyja elveszni 2x1%-át, ajánlja fel szervezeteinknek! Az EMIH – ahogy tavaly – 2017-ben is rászoruló honfitársainkat segíti a felajánlásokból. Figyelem! Változik a felajánlás rendszere.

Tájékozódjon a részletekről a www.cedek.hu/2017-egyszazalek/ oldalon!

Mester és tanítványa: Gávriél Zinner rabbi és Oberlander rabbi

Hetiszakasz

Ki és miért hozzon áldozatot?

Szakaszunk – *Vájjikrá* (3Mózes 1:1-5:26.) – Mózes harmadik könyvének (Leviticus) első részéé, az áldozati renddel foglalkozik. Felsorolja a különböző áldozatokat, ki hozza őket és miért. Lényegük a vétkes ember bűnbánata és vezeklése.

Zsidó híradó

Tisztikereszttel tüntették ki a magyar származású izraeli tudóst

„Áder János köztársasági elnök – Orbán Viktor miniszterelnök javaslatára – a Magyar Érdemrend tisztikeresztje kitüntetését adományozta a magyar származású tudósnek, az izraeli Bar Ilan Egyetem elnökének, a Magyar–Izraeli Tudományos Társaság tiszteletbeli elnökének.” – olvasható a kormány.hu oldalon. „Daniel Herszkowitz professzornak, korábbi izraeli tanügyi miniszternek a magyar–izraeli tudományos és társadalmi kapcsolatok elmélyítését szolgáló sokrétű és elkötelezett tevékenysége elismeréseként” Semjén Zsolt adta át a magas állami kitüntetést a Parlamentben március 27-én.

Herszkowitz magyar nyelvű köszönőbeszédében megemlékezett Holokauszt-túlélő

szüleiről majd így fogalmazott: „A múlt itt van velünk. Nem tudjuk elfelejteni, és nem is akarjuk elfelejteni. A kérdés csak az, lehetséges-e építeni egy közös jövőt egy ilyen múlttal a hátunk mögött? Meggyőződésem, hogy Magyarország és Izrael ezt teszi ma, együttműködik a tudomány és a technológia fejlődésében, egy jobb világért.”

Ennek a közös jövőnek aktív építője a professzor, aki nem melleleg a haifai Ahuza negyed rabbija is. A magyar származású izraeli kutatóknak szervezett Magyar–Izraeli Tudományos Társaság tiszteletbeli elnökeként azon dolgozik, hogy a két ország között magas szintű tudományos és közéleti kapcsolat épüljön ki.

Mózes, a szerény

A Tóra harmadik könyve, a *Vájjikra*, Mózes elsőpró fenségével indul, amint elsőként lép be a Szentélybe. *Vájjikra*, azaz Isten szólította Mózeset, hogy lépjen be a Találkozás Sátrába. Amilyen felemelő és magasztos volt a pillanat, Mózes olyan szerénységgel és alázattal fogadta azt. Ennek a szerénységnek a tiszteltetére a heti szakasz első szavának utolsó betűjét, az *alefet* hagyományosan kisebbnek írják a tóramásolóknak. Így tiszteleg a Tóra Mózes alázata előtt.

A zsidó misztika azt tanítja, hogy a Szentély olyan volt Mózesnek, mint a menyasszony a vőlegénynek. Mózes azért nem léphetett be azonnal, mert a Szentély még készülődött a rég várt találkozásra, éppen úgy, ahogy a vőlegény sem léphet be a hitvesi szobába, míg menyasszonya csinosítja magát.

Logikusan azt gondolhatnánk, hogy Mózes rögtön azután kapott bebocsátást a Szentélybe, hogy az elkészült, s Isten alászállt, hogy benne lakozzon. Ám ez a pillanat annyira szent volt, hogy senki, még Mózes sem kapott bebocsátást. Isten egyedül akart maradni

egy pár pillanatra, mielőtt odaadta volna magát népének.

Ám Mózeset, végtelen szerénysége és alázata miatt végül még is behívta, előbb, mint bárki mást. Izrael többi tagja még nem léphetett be a Szentélybe. Miért volt ez a megkülönböztetés?

Mózes csecsemőként tekintett magára az isteni jelenlét mellett. És éppúgy, mint ahogy az asszonyok sem engedik be férjüket belépni a hitvesi szoba ajtaján, mikor készülődnek, Isten sem engedte be Izraelt a Szentélybe. De egy csecsemő előtt nem kell szemérmesnek lenni, így Mózes beléphetett. Mózes sosem érezte magát felsőbbrendűnek, szerény volt és megilletődött a lehetőségtől, hogy egyáltalán bebocsátást nyerhet. A fenntartások és az elvárások nélküli szeretetre tanított meg minket. Ha megtanulunk így szeretni, biztosak lehetünk benne, hogy kedvesünk magától fogja kinyitni nekünk azt a bizonyos ajtót. Mint ahogy Isten is kinyitotta Mózesnek.

Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke Lazar Gurkow rabbi írása nyomán

Széder esték minden mennyiségben

Családi Széder a Bét Menáchemben

Időpontok: 2017. április 10., 20:00 óra (Oberlander Báruch rabbival)
2017. április 11., 20:00 óra (Nógrádi Bálinttal). **Részvételi díj:** 1 500 Ft/fő.
Helyszín: Bét Menáchem iskola (1074 Budapest, Dohány u. 32.)

Széder fiatalokkal a Keren Orban

Időpont: 2017. április 11., 20:00 óra (Faith Áserrel).
Részvételi díj: 30 év alatt ingyenes (regisztráció kötelező) 30 év fölött 2 500 Ft/fő.
Helyszín: Keren Or EMIH központ (1052 Károly krt. 20.)

Széder Újlipóciában

Időpont: 2017. április 11., 20:00 óra (Smulik Glitzenstein rabbival).
Részvételi díj: felnőtteknek 3 000 Ft/fő, gyerekeknek 1 500 Ft, kisgyermekeknek 2 éves korig ingyenes. **Helyszín:** 1136 Budapest, Tátra u. 20/b.

Széderek Óbudán

Időpontok: 2017. április 10. és 11., 20:00 óra (Köves Slomó rabbival).
Részvételi díj: 5 000 Ft/fő (10 fős csoportoknak 20% kedvezmény)
Helyszín: Óbudai zsinagóga (1036 Budapest, Lajos utca 163.)

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 19:00: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 18:00: 3 lépés a személyes lelki szabadsághoz

(Oberlander Báruch előadása);

19:00: *Minchá* délutáni ima, *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetiszakasz-tanulás,

9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*; 18:45: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok:

10:00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 18:00: Tanulás, 18:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt Hogyan köszönjük meg a rosszat?

Születésemről fogva vallásos nevelést kaptam, melynek része volt a jesivabeli tanulás is. A mi jeisváánkban előszeretettel használták a pálcát, mint nevelőeszközt, aminek hatására lélekben gyorsan távolodtam el a vallástól, és úgy általában a jiddiskájtól. Egy idő után teljesen abbahagytam a micvák tartását (kivéve Jom Kipurit böjtöt), habár miután megházasodtam, feleségem kóser konyhát vezetett.

A '70-es évek elején, miután lediplomáztam a jogi karon, feleségemmel európai körútra mentünk. Utunk során Görögországba is ellátogattunk, ahol borzasztó autóbalesetünk volt. A feleségem gerinctörést szenvedett, minek következtében félig lebénult. Ekkor kezdtünk levelezésbe a Rebbével, aki azt tanácsolta, hogy a gyors felépülés érdekében kezdjen el újra sábeszi gyertyát gyújtani a nejem.

Egy idő után egy rehabilitációs központba mentünk folytatni a terápiát, ám elfelejtettük magunkkal vinni a sábeszi gyertyákat, így a gyertyagyújtás is elmaradt. Rögtön ez után a jobb lába elképesztően feldagadt, s az állapota visszaesést mutatott. De szerencsére jobban lett és soha nem mulasztotta el onnantól fogva a szombati gyertyagyújtást.

Hat hónappal később ért véget a rehabilitációja, ekkor már merevítővel és nagy mankókkal képes volt mozogni. Amint lábra tudott állni, nagyon szeretett volna elmenni a Rebbéhez, s bár az orvosok szerették volna erről lebeszélni, 1973-ban végül elmentünk. Míg kint vártunk a Rebbe irodája előtt, mások mondták, hogy le kéne írnom egy papírra, hogy mit szeretnék kérni a Rebbétől. „Nincs semmi kérésem”, válaszoltam. Ám egy illető nagyon erősködött, hogy írjak valamit, ha be akarok menni hozzá. Engedve az unszolás-

nak ezt írtam: „Ha Isten olyan nagy, akkor miért ragaszkodik ezekhez az apró részletekhez?” Csak azért írtam le, mert mondták, hogy mindenképp írjak valamit, de tény, hogy ez a kérdés mindig erősen foglalkoztatott.

Mikor beléptünk a szobába, a Rebbe üdvözölt minket, majd

s nem az, hogy szeressük. Csak akkor értettem meg hogy Isten szeret minket, s azt akarja, hogy közelebb kerüljünk hozzá.

Nem egész egy év múlva a feleségem várandós lett, így levelet írt a Rebbének. A Rebbe válaszlevelében az állt, hogy a terhesség normális és könnyű lesz,

Mindenki menjen!” A szülőszobába siettünk, és az orvosoknak már csak ki kellett húzni a fiam kezeit, s már kint is volt.

Végül összesen három fiunk és két lányunk született. A Rebbe a feleségem minden terhessége alkalmával áldását küldte, s minden esetben minden rendben is ment, egészen addig, míg Sarah lányunk meg nem fogant. Ez alkalommal, a Rebbe nem mondta, hogy a gyerek egészségesen fog világra jönni. Feleségem ezért nagyon mérges volt, így újra és újra írt a Rebbének.

Mikor Sarah világra jött, nagyon sok egészségi problémája volt, s hat hónappal születése után meghalt. A baba halála annyira megviselt minket, hogy végül házasságunk sem bírta el ezt a terhet, s elváltunk. De nem lettem keserű. Megértettem, hogy Isten, az ő végtelen bölcsességével engedte, hogy ez a gyönyörű kisbaba egy kis ideig a miénk lehessen, s amennyire azt akartam, hogy tovább maradjon velünk, ugyanúgy értékelem azt a kis időt, ameddig velünk lehetett.

A Rebbe hatására megláttam, hogy Isten jutalmaz, s nem büntet.

David Staubner

David Staubner dél-kaliforniai ügyvéd, részt vett az észak-hollywoodi Chábád ház létrehozásában.

Az interjút 2011 szeptemberében adta.

megkérdezte a nevünket, s ez után felém fordulva azt mondta: „Nem értem a kérdésed.” Én, mivel azt gondoltam, hogy a kérdésem elég egyenes és világos volt, jiddisül kezdtem mondani ugyanazt a kérdést, gondolva, hogy esetleg az angol nyelv okozhatott nehézséget a Rebbének. De mondatom közepén félbe szakított, és azt mondta: „A részletek nem Istenért vannak, hanem értünk. Isten azt akarja, hogy közelebb kerüljünk hozzá, s ezt az általa kijelölt úton tudjuk elérni.”

Ezen gondolat az újdonság erejével hatott rám. A jiddiskájtot még sosem láttam ebben a megvilágításban. Eddig mindig a tiltásokat és a korlátozásokat éreztem hangsúlyosnak a jiddiskájtban, s azt, hogy az az elsődleges, hogy alkalmazkodjunk Istenhez, hogy megfeleljünk az ő bonyolult igényeinek,

s a baba egészségesen fog a világra jönni a megfelelő időben. Eközben a feleségemnek az összes orvos azt mondta, hogy el kéne vetetnie a babát, mert a korábbi sérülései miatt egyszerűen lehetetlen, hogy időre tudja kihordani. A feleségem azonban hallani sem akart erről, ő teljesen megbízott a Rebbe áldásában. Mikor megkezdődött a vajúdása, eleinte minden nagyon lassúnak tűnt. Mikor már tizenhárom vagy tizennégy órája tartott, a szülész azt mondta neki, hogy meg kellene császározni, de látva feleségem végtelen csálódottságát, beleegyezett, hogy még egy tizenöt percet várjanak vele.

Mikor az orvos tizenöt perc múlva visszatért, megvizsgálta feleségemet, és azt mondta: „Nem hiszem el. Teljesen kitágult!” Majd utánam kiáltott: „Menj, menj, hívd a nővért!

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség A világ nem ésszerű

Ezért a maga módján kell viszonyni hozzá: ha valami jót teszünk, tegyük azt minden észérv ellenére.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Kóser konyha Zöldfűszeres lazac

párve, glutén- és tojásmentes

6 szelet lazac
néhány kanál olívaolaj,
só és bors ízlés szerint
A zöldfűszeres keverékhez:
1 nagy csokor petrezselyem
1 csokor koriander
6 gerezd fokhagyma
2 ek. mustár
2 ek. citromlé
1 ek. olívaolaj

Egy tűzálló tálat kiolajozunk, belefektetjük a hal-szeleteket, vékonyan megkenjük őket olajjal, enyhén sózzuk-borsozzuk. A zöldfűszeres keverékhez a kiáztatott és megvizsgált petrezselymet és koriandert felaprítjuk, hozzáadjuk az összetört fokhagymagerezdeket, a mustárt, a citromlevet és az olajat. Ízlés szerint sóval-borssal ízesíthetjük, de ne feledjük, hogy a mustár sós. A keveréket a hal-szeletekre halmozzuk, a tálat letakarjuk alufóliával, és 180 fokon, mintegy fél óra alatt készre sütjük.

A friss petrezselyem és koriander igen hajlamos a bogarasodásra. Felhasználás előtt áztassuk be bő vízbe (arra is szükség lehet, hogy néhányszor cseréljük rajta a vizet), majd alaposan vizsgáljuk meg, nehogy bogár kerüljön az ételbe. A tiszta olívaolajat kóserági igazolás nélkül is felhasználhatjuk, a mustár azonban mindenképpen kóserági pecsétet igényel.

A rabbi válaszol Vigyázat, mézhamisítás!

Kedves rabbi!

A napokban a Magyar Nemzetben olvastam egy cikket a mézhamisításról, amiben azt írták: „Miközben lesújtó eredménnyel zárult az Európai Unió kiemelt mézpiaci ellenőrzése, s a mézminták több mint 20 százalékáról derült ki, hogy hamisítvány, Magyarországon szinte teljesen eltűnt a kínai méz a polcokról.” Az volna a kérdésem, lehet-e a hamisításnak hatása a méz kóserágára?

Zsolt

Kedves Zsolt!

A tiszta méz kósernek számít, annak ellenére, hogy a méh készíti, ami nem kóser állat. A Talmud (*Böchorot* 7b.) felteszi a kérdést, hogy lehet ez, amikor alapelv, hogy ami nem kóser állatból jön, az nem kóser (pl. ló teje). Azonban a méh nem maga állítja elő az alapanyagot, hanem csak feldolgozza a különböző virágok porát, ezért lehet kóser a méz. A méz áldása *sehákol* (*Sulchán áruach, Orách chájim* 204:10.), mivel feldolgozva kerül hozzánk, és már nem érezhető benne a növény (*Turé záháv* uo. 13.).

A mézhamisítás egyik fajtájának, amiről Peszách kapcsán beszélni kell, két lépése van: először cukorral vagy cukros vízzel bekeverik, amitől felhígul, így lisztet adnak hozzá, hogy újra besűrűsödjön. A liszt ilyenkor eggyé válik a mézzel – kérdés, hogy *homec* lesz-e vagy sem?

A mézhamisításnak ez a módja nem újkeletű, hiszen már a Jeruzsálemi Talmudban is olvashatunk róla (*Peszáchim* 2. fejezet vége). Ráv Chaninának lisztrel vegyített hamis méze volt, megkérdezte Ráv Mánát el kell-e égetnie Peszách előtt? Ráv Máná

azt felelte erre, hogy *homec*nek számít és el kell égetnie.

A *Sulchán áruach*ban (OC 467:8.) azt írja a szefárd bölcse, Jozsef Káro (1488–1563), hogy nem zsidó által készített méztől nem kell tartani, lehet használni Peszáchkor. Erre a krakkói Mose Iszerlisz rabbi (RöMA, 1530–1573) azt írta: Európában az

a szokás, hogy nem eszünk mézet Peszáchkor, mert hamisítani szokták.

A peszách mézfogyasztásról az alábbiakat kell tudni (SÁ RSZ uo. 14–15.):

1. Nem fogyasztunk mézet Peszáchkor, mert tartunk tőle, hogy *homec*os lisztet kevertek bele.
2. Még olyan mézet sem szokás Peszáchkor használni, ami egy zsidó saját méhészetéből került ki, és biztosan tudható, hogy nem kevertek lisztet, azért, hogy nehogy másokat megtévesszünk vele, akik nem tudják, mi a különbség a kétféle méz között.

3. Azonban lépesmézet, ami még le van zárva a méhviaszban, szabad felhasználni, bár vannak, akik ezt is szigorúan veszik és nem használják.

4. A fentiek csak az olyan helyekre vonatkoznak, ahol közismerten lisztrel keverik a mézet. Ahol ez nem szokás, ott feldolgozott mézet is szabad enni Peszáchkor.

A *Sulchán áruach* szerint (SÁ RSZ uo. 16.), mivel csak kevés lisztet használnak a mézhez, ami nem éri el a háláchá által meghatározott 1/60-ad részt (kevesebb mint 2 százalék), vagyis *bitul* (anullálódik), ezért Peszách előtt szabad az ünnepre készülő ételekhez felhasználni. Azonban a Peszách *alatt* készülő ételekre nem vonatkozik a *bitul*, a legkisebb mennyiségű liszt is elhomecolja az ételt, így egyáltalán nem használjuk. Ha azonban tudjuk, hogy az 1/60-adnál több lisztet használtak a méz gyarapításakor, akkor az ünnep előtt se használjuk peszách ételekhez.

Ha azonban nem biztos, hogy kevertek hozzá lisztet, akkor nem kell elégetni vagy eladni, maradhat az ünnep idején a házban.

Mivel – ahogy az Európai Unió ellenőrzései is mutatja – Európában napjainkban elterjedt a mézhamisítás, és nem tudni, hogy a felhasznált liszt több-e, mint az egész mennyiség 2 százaléka, így érvényes az az előírás, hogy tartózkodunk Peszáchkor a mézfogyasztástól, és még előtte sem készíthetünk vele ételeket az ünnepre.

Kóser Peszáchot kívánok, üdvözlettel:

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,
Dénes Anna, Kovács Kristóf
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

